

פרק ז'

יחידה 14: חזרת ישראל בתשובה ותשועתם מיד הפלשתים (א'-י"ז)

24 ספר שמואל א' | פרק ז'

א. לאור מה שלמדנו בפרקנו, האם מספיק לתת כסף (או להקריב קורבן), וכך לנקות את החטא?
 ב. כיצד לדעתכם על חיים לנהוג במטרה לכפר על מעשיו?
 7. כה גדול היה כוחו של שמואל בתפילה, שביעודו מעלה העולה - כבר נענה, הוכיחו זאת מהכתוב.
 8. תארו במילים שלכם את המלחמה בפלשתים.
 9. בפסוקים רבים במהלך הפרק, מתואר שמואל כמנהיג המוביל את העם, כתבו את המעשים המיוחדים שעשה שמואל בשפטו את העם (לפחות שני מעשים).
 10. השווו בין שמואל ובין שאר השופטים שלמדנו עליהם עד כה:

שמואל הנביא	שאר השופטים
היכן שפט את ישראל?	במקום אחד
את מי שפט?	את כל שבטי ישראל
יצא למלחמה בעצמו או התפלל למען הצלת המלחמה?	בדרך כלל יצאו בעצמם למלחמה

ולקונה אבי שמואל היה מסובב מעיר לעיר להעלות יעוראל לראי. לכן זכה שבנו שמואל עשה כן. (על פי דברי חז"ל)

פרק ז' שמואל א' הכיבוש הגדול והחזרה לפלשתיים

23 ספר שמואל א' | פרק ז'

פרק ז'

מלכת שאול	המלכת שאול המלחמה	המלכת שאול בשאול	שאול ודוד אחיו דוד	ממלת שאול
א-ה'	ה-י'	טו-י"ח	י"ח-כ"ו	כ"ז-ל"א

יחידה 14 - חזרת ישראל בתשובה ותשועתם מיד הפלשתים (א'-י"ז)

- קשורו בין המשפט ובין המשכו:
 - אנשי קרית יערים
 - והביאו אותו אל
 - ואת אלעזר בנו קידשו
 - בית אבינדב בנגינה
 - וייחדוהו לשמור את הארון בטהרה
 - העלו את ארון ה'
- כמה נשיא נשאר הארון בקריית יערים? מה קרה בתקופה זו?
- נאמר "סור מרע ועשה טוב". הסבירו איך הדרך שמואל את עם ישראל לפי כלל זה.
- מדוע קיבץ שמואל את ישראל למצפה?
- עיינו בדברי המלבי"ם שלפניכם ונסו להשיב: מדוע שפך עם ישראל מים לפני ה' במצפה?

יחידה (פסוק ז') משכו: אחיו ודודאבמלך על פניעם הרעים. יחידה (פסוק י"ז) הטיל עליהם מדה.

ספר שמואל א' הכיבוש הגדול והחזרה לפלשתיים

י"ושבא מים אם מי דמעה וכו' כדבר המפרשים או רמזו ששפכו לבנם במים" מלבי"ם לפרק ז'

- לפני יום הכיפורים שוחח חיים עם חברו יוני והסביר לו, שאמנם במהלך השנה הוא פגע ברחמים מספר פעמים מול כל החברים, אך מכיוון שתשובה ותפילה וצדקה מכפרות, הוא החליט לחזור בתשובה ולתת עשרה שקלים לצדקה, וכך יסלח לו ה' על מעשיו.

הקדמה

לא הארון מגן אלא תשובה ותפילה - טעותם של ישראל עד כה הייתה שהתייחסו אל הארון כאל מגן ואל הקורבנות כמכפרים, ולא התייחסו אל מעשיהם עצמם כגורם אפשרי לתיקון. בנוסף, רבים מעם ישראל לא הרגישו בעייתיות בכך שעבדו עבודה זרה ובמקביל הקריבו קורבנות לה', שכן חשבו שהקורבנות יכפרו להם על מעשיהם הרעים, גם בלי תהליך אמיתי של תשובה.

עבודתו של שמואל תהיה לסייע לעם ישראל להבין מהי הדרך הנכונה בעבודת ה'.

מסירות בשליחות ציבורית - ישנם שליטים המנצלים את מעמדם כדי לקבל טובות הנאה מן הציבור. שליטים צדיקים נוהגים הפוך: הם מעניקים לציבור משלהם, בלי כל רצון לתמורה, ומשקיעים מזמנם ומכוחם כדי להנהיג את עם.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

א. עם ישראל חטא ונענש כמה פעמים. איך מתקנים את הטעות ומה צריך לעשות כדי לחדש את הברית עם הקב"ה?

ב. האם יש שוני בין דרך הנהגתו של שמואל ובין דרכם של השופטים עד כה? מהו?

אפשרויות למענה ולדיון

הארון מגיע לקריית יערים. בניגוד לאנשי בית שמש, הפסוקים משבחים את אנשי קריית יערים, שבכבוד גדול קובעים לארון מקום מיוחד בגבעה. הפסוקים מעידים על שינוי גדול שחל בעם ישראל - הם שבים בתשובה ונמשכים אחרי ה'. הפסוקים מסמיכים את החזרה המוחלטת אל ה' למשך הזמן שהארון היה בקריית יערים, כדי ללמדנו שבאותן שנים, החל שמואל במהפכה רוחנית המביאה את העם להכרה שה' הוא שמנהיג את העולם, ועל העם מוטל התפקיד לעובדו. יחד עם זאת העם ממשיך לאחוז גם בעבודה זרה. שמואל מחדש את הברית הקדומה בין ישראל לקב"ה. הוא אוסף את כל ישראל למצפה - מקום הכינוסים של כל ישראל - ומורה להם להסיר את אלוהי הנכר. רק אחרי שעם ישראל מקבל על עצמו נאמנות מוחלטת לקב"ה, אפשר לכרות ברית מחודשת.

בפרק זה אנו פוגשים לראשונה בדרך הנהגתו של שמואל, המשלב במנהיגותו את תפקיד הנביא ואת תפקיד השופט. ייחודו של שמואל כשופט וכמנהיג הוא שהוא מאחד תחתיו את כל העם, והוא לא מנהיג מקומי כמו שאר השופטים.

הפלשתים חושבים שהכינוס של עם ישראל הוא הכנה לקראת יציאה למלחמה, ולכן הם מתכוננים להתקיף את ישראל. עם ישראל ירא מהמלחמה נגד הפלשתים.

בניגוד לפרקים האחרונים, שבהם למדנו שעם ישראל נתן את ביטחונו בארון אך לא במי ששיכן את שמו בארון, הפעם עם ישראל מבין שהתפילה צריכה להיות לה' בלבד, ולא לשום גורם אחר. שמואל גרם לעם להבין שרק הקרבה לקב"ה תזכה אותם בשחרור מעול הפלשתים ותביא אותם לניצחון במלחמה. הוא מנהיג את ישראל למלחמות ומביא אותם לניצחונות שלא זכו להם בעבר.

בסוף הפרק מתואר שמואל כשופט היורד אל העם ומורה להם את דרך ה'. שמואל הצדיק מתאמץ עבור כל עם ישראל ומשקיע את כוחו ואת זמנו לטובת הציבור.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אחריותו של המנהיג** - שמואל מנהיג את העם מבחינה דתית לעבודת ה', וכן מבחינה חומרית, ומוביל אותם לניצחון על הפלשתים.
2. **חינוך לאמונה** - שמואל מחנך את העם כיצד להגיע לאמונה שלמה בקב"ה, ומורה להם את דרך ה'.
3. **שינויים חלים באטיות** - שינויים בדפוסי התנהגות של בני אדם מתרחשים באטיות. אנו מאמינים שהשינוי יקרה, אך צריך לדעת שהדבר לוקח זמן.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. לשוחח בכיתה על חזרה בתשובה. כיצד אנו מתקנים את מעשינו? מה גורם לנו לחזור בתשובה? ניתן לספר על אנשים שחזרו בתשובה, אף שהיו רחוקים מכל קשר וקרבה לקב"ה. אפשר למצוא דמויות שחזרו בתשובה ולראיין אותן.
2. להראות במפה (עדיף גוגל ארץ) את המקומות הבאים: קריית יערים, מצפה, אבן העזר.